

26.7.2017

Nord Stream 2 AG
Baarerstrasse 52
6300 Zug
Switzerland

suomi@nord-stream2.com

Viite

Ympäristövaikutusten arviointiselostus, saapunut 3.4.2017

LAUSUNTO YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTISELOSTUKSESTA, NORD STREAM 2, MAAKAASUPUTKI ITÄMEREN POIKKI, SUOMI

1. HANKETIEDOT JA YVA -MENETTELY

Nord Stream AG on 25.3.2013 saattanut vireille Venäjän ja Saksan välistä merenalaista maakaasuputkihanketta (Nord Stream 2) Suomen talousvyöhykkeellä koskevan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toimittamalla Uudenmaan elinkeino- liikenne- ja ympäristökeskukseen (ELY-keskus) hanketta koskevan ympäristövaikutusten arviointiohjelman. Uudenmaan ELY-keskus on antanut arviointiohjelmasta lausunnon 4.7.2013.

Nord Stream 2 AG on 3.4.2017 toimittanut Uudenmaan ELY-keskukseen hankkeen Suomen talousvyöhykettä koskevan arviointiselostuksen sekä koko hanketta ja sen rajat ylittäviä vaikutuksia koskevan arviointiaineiston (ns. Espoo-raportti).

Arviointiselostus

Ympäristövaikutusten arviointiselostus on hankkeesta vastaavan laatima asiakirja, jossa esitetään tiedot hankkeesta ja sen vaihtoehtoista sekä yhtenäinen arvio niiden ympäristövaikutuksista. Arviointiselostuksen ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon perusteella hankkeesta vastaava voi hakea tarvittavia lupia hankkeen toteuttamiselle.

Hankkeesta vastaava ja yhteysviranomainen

Hankkeesta vastaava on Nord Stream 2 AG, jossa hankkeen yhteyshenkilönä on Tore Granskog. Arviointiselostuksen on laatinut konsultti-toimeksiantona Ramboll, jossa yhteyshenkilönä on Antti Lepola. Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain mukaisena yhteysviranomaisena toimii Uudenmaan ELY-keskus, jossa yhteyshenkilönä on Leena Eerola.

Lasku hankkeesta vastaavalle 16 000 €. Maksuperusteet ovat lausunnon liitteenä.

Uudenmaan ELY-keskus antaa lausunnon hankkeen Suomen talousvyöhykettä koskevasta ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta. Ympäristöministeriö antoi 30.6.2017 Suomen kannanoton muille maille koko hankkeen vaikutuksista sekä muista maista Suomeen aiheutuvista vaikutuksista.

Hanketausta ja hankkeen kuvaus

Nord Stream 2 -putkilinjan tavoitteena on parantaa maakaasun toimintusvarmuutta EU:ssa. Nord Stream 2 -putkilinjan toteutus perustuu jo käytössä olevan Nord Stream -putkilinjan rakentamisesta ja käytöstä saatuihin kokemuksiin.

Nord Stream 2 -hankkeessa on tarkoitus rakentaa kaksi maakaasun siirtoputkea Itämeren poikki Venäjältä Saksaan. Suomen talousvyöhykkeellä uusi putkireitti sijoittuu suurelta osin nykyisten Nord Stream -putkilinjojen pohjoispuolelle niiden reittiä noudattaen. Suunnitteilla olevien putkilinjojen kokonaispituus on noin 1200 km ja Suomen talousvyöhykkeellä olevien putkilinjojen pituus noin 378 km. Lähimmillään reitti kulkee 0,6 kilometrin päässä Suomen aluevesistä. Nord Stream 2 -putkijärjestelmä pystyy siirtämään 55 miljardia kuutiometriä maakaasua vuodessa. Putkenlasku on suunniteltu vuosille 2018-2019 ja putkilinjat on tarkoitus ottaa käyttöön vuoden 2020 alussa. Kaasuputkilinjan suunniteltu käyttöikä on 50 vuotta.

Putket kuljetetaan putkenlaskualukselle, jossa ne hitsataan yhteen ja lasketaan merenpohjaan. Suomen talousvyöhykkeellä käytetään dynaamisesti asemoitavaa putkenlaskualusta Venäjän rajalta Hangon eteläpuolelle ja siitä Ruotsin talousvyöhykkeelle ulottuvalla alueella joko ankkuroitavaa tai dynaamisesti asemoitavaa putkenlaskualusta.

Putkenlaskun lisäksi rakennustoimiin kuuluvat muun muassa ammusten raivaus, kiviaineksen kasaus ja risteysrakenteiden asennus.

Hankkeen liitännäistoimintoja Suomessa ja Suomen talousvyöhykkeellä ovat muun muassa Kotkan pinnoituslaitos, maa-ainesten ottoalueet Kotkan alueella, putkien, kiviaineksen ja muun materiaalin kuljetus sekä varastointi Kotkan Mussalon ja Hangon Koverharin satamissa.

Hankkeen vaihtoehdot

Reittialavaihtoehdot

Putkilinjan reitillä on kaksi osuutta, joilla reitti jakautuu kahteen vaihtoehtoiseen reittiin.

Reittialavaihtoehdot ALT E1 (pohjoinen vaihtoehto) ja alavaihtoehto ALT E2 (eteläinen vaihtoehto) sijaitsevat Suomenlahdella Porkkalasta etelään. ALT E2 on noin 700 metriä lyhempi kuin ALT E1. ALT E2 -reitillä merenpohjan profiili on epäsäännöllisempi ja siksi kiviaineksen tilavuus sekä pitkien vapaiden jänneväliden arvioitu määrä ovat suurempia kuin ALT E1 -reitillä. ALT E2 on lähempänä olemassa olevia putkilinjoja, joten sen yhteisvaikutus Nord Stream -putkilinjojen kanssa saattaa olla hieman pienempi talousvyöhykkeen käytön kannalta.

Reittialavaihtoehdot ALT W1 (pohjoinen vaihtoehto) ja ALT W2 (eteläinen vaihtoehto) sijaitsevat varsinaisen Itämeren pohjoisosassa Suomen talousvyöhykkeen läntisessä osassa. ALT W2 on noin 2,8 - 3,1 kilometriä lyhempi kuin ALT W1 ja sen aiheuttama peittoalue on hieman pienempi. ALT W2 on lähempänä olemassa olevia putkilinjoja, joten sen yhteisvaikutus Nord Stream -putkilinjojen kanssa saattaa olla hieman pienempi talousvyöhykkeen käytön kannalta.

Rakentamisvaihtoehdot

Rakentamisvaihtoehdot ovat käyttöönoton valmistelu ilman vedellä testaamista ja vedellä testaamalla.

Putkenlaskussa voidaan käyttää kahta erilaista putkenlaskualusta, ankuroitavaa laskualusta tai dynaamisesti asemoitavaa laskualusta, joka ei tarvitse ankkureita.

Vaihtoehto VE 0

Vaihtoehdossa VE 0 suunniteltua hanketta ei toteuteta Suomen talousvyöhykkeellä.

Hankkeen YVA -menettelyn tarve

Hankkeen YVA-menettelyn tarve määräytyy YVA-lain (468/1994 muutoksineen) 4 a §:n ja 4 § 1 momentin perusteella. 4 a §:n mukaan YVA-lakia sovelletaan Suomen talousvyöhykkeellä. 4 § 1 momentin mukaan YVA-menettelyn tarve määräytyy YVA-asetuksen 6 §:n hankeluettelon kohdan 8 b perusteella, kaasuputket, joiden halkaisija on yli DN 800 millimetriä ja pituus yli 40 kilometriä.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin ja toimintoihin

Kaksi nykyistä Nord Stream -putkilinjaa ja 24 olemassa olevaa kaapelia risteää Nord Stream 2 -putkilinjan reitin kanssa. Suunnitteilla olevat muut hankkeet, jotka risteävät Nord Stream 2 -putkilinjan reitin kanssa, ovat Suomen ja Viron välinen Balticconnector -kaasuputkilinja ja kaksi tietoliikennekaapelia. Muu olemassa oleva tai suunniteltu merialueiden infrastruktuuri sijaitsee vähintään 10 kilometrin etäisyydellä Nord Stream 2 -putkilinjan reitistä. Nord Stream 2 -putkilinja risteää laiväylien kanssa.

Hankkeen liittyminen muihin suunnitelmiin

Suomen merialuetta, aluevesiä ja talousvyöhykettä koskevilla strategioilla ja suunnitelmilla saattaa olla vaikutuksia Nord Stream 2 -putkilinjahankkeeseen. Näitä ovat muun muassa merenhoitosuunnitelma, meriliikennestrategia ja merialuesuunnittelu.

Arviointimenettelyn liittyminen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Suomen talousvyöhykkeestä annetun lain mukaista valtioneuvoston suostumusta tarvitaan hankkeen toteuttamiseen ja ympäristötutkimusten tekemiseen.

Nord Stream 2 -maakaasuputkien rakentaminen Suomen talousvyöhykkeellä edellyttää Etelä-Suomen aluehallintoviraston myöntämää vesilain mukaista lupaa ammusten raivaamista, putkilinjojen rakentamista, käyttöä ja kunnossapitoa varten.

Putkilinjojen rakentaminen edellyttää hankkeen vaikutusalueella sijaitsevien Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden osalta asianmukaista Natura-arviointia.

YVA-lain mukaan hankkeelle ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen ennen kuin yhteysviranomaisen on antanut arviointiselostuksesta lausunnon ja YVA-menettely on päättynyt. Hanketta koskevasta lupapäätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja siitä annettu yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon.

Kotkan pinnoituslaitos, maa-ainesten otto- ja lastausalueet sekä putkien varastointi Kotkan Mussalon ja Hangon Koverharin satamissa toimivat omien lupiensä mukaisesti.

Hanketta koskevan päätöksenteon yhteydessä tulee ottaa huomioon laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä (272/2011) ja valtioneuvoston asetus merenhoidon järjestämisestä (980/2011) sekä näiden mukaiset ympäristötavoitteet, suunnitelmat ja toimenpideohjelmat. Lisäksi on otettava huomioon maankäyttö- ja rakennuslain 8 a luvussa säädetty merialuesuunnittelu ja tämän mukaiset suunnitelmat.

Suunnittelun tarkentuessa hankkeesta vastaavan tulee olla yhteydessä Liikennevirastoon ja noudattaa Liikenneviraston antamia ohjeita yksityiskohtaisempien väyläalueiden, merenkulun turvalaitteiden sekä muiden meriliikenteen alueiden yhteensovittamisessa.

Hankkeen suunnittelussa tulee olla yhteydessä puolustusvoimiin. Eri-tyistä huomiota tulee kiinnittää puolustusvoimien nykyisiin ja mahdollisesti suunnitteilla oleviin kaapeleihin ja mahdollisiin rajoituksiin, jotka liittyvät muun muassa sotilasväylän käyttöön, toimintaan suoja-alueella ja vanhojen miinojen raivaamiseen talousvyöhykkeellä.

Vedenalaisen kulttuuriperinnön turvaamiseksi tehtävistä jatkotoimenpiteistä tulee olla yhteydessä Museovirastoon.

Hankkeeseen sovelletaan myös YK:n Euroopan talouskomission yleis-sopimusta valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (Espoon sopimus, SopS 67/1997). Suomella ja Virolla on lisäksi ympäristövaikutusten arvioinnista kahdenvälinen sopimus (SopS 51/2002), missä on tarkennettu Espoon sopimuksen soveltamisen periaatteita.

2. ARVIOINTISELOSTUKSESTA TIEDOTTAMINEN JA KUULEMINEN

Ympäristövaikutusten arviointiselostuksen ja koko hanketta koskevan arviointiraportin (ns. Espoon raportti) vireilläolosta on ilmoitettu Helsingin Sanomat, Hufvudstadsbladet, Kymen Sanomat, Turun Sanomat, Uusimaa, Länsi-Uusimaa, Västra Nyland, Åbo Underrättelser, Ålandstidningen ja Östnyland -lehdissä.

Suomen talousvyöhykettä koskeva arviointiselostus liitteineen sekä koko hanketta koskeva arviointiraportti (ns. Espoon raportti) on kuulutettu seuraavien kuntien ilmoitustauluilla ja aineisto on ollut nähtävillä 7.4. - 5.6.2017 seuraavissa paikoissa:

Espoon kaupunki, Ympäristökeskus, Kirkkojärventie 6 B, 02770 Espoo
Föglön kunta, Kunnantoimisto, Tingsvägen 3, AX 22710 Föglö
Haminan kaupunki, Asiakaspalvelu, Puistokatu 2, 49400 Hamina
Hangon kaupunginkirjasto, Vuorikatu 3 - 5, 10900 Hanko
Helsingin kaupunki, Kaupungintalo, Kirjaamo, Pohjoisesplanadi 11 – 13, 00100 Helsinki
Inkoon kunta, Kunnantalo, Rantatie 2, 10210 Inkoo
Kaarinan kaupunki, Yhteispalvelupiste, Lautakunnankatu 4, 20780 Kaarina
Kemiönsaaren kunta, Virastotalo, Vretantie 19, 25700 Kemiö
Kirkkonummen kunta, Palvelupiste, Ervastintie 2, 02400 Kirkkonummi
Kotkan kaupunki, Ympäristökeskus, Kotkantie 6, 48100 Kotka
Kökarin kunta, Kunnantoimisto, Karlby, AX-22730 Kökar
Lemlandin kunta, Kunnantoimisto, Kommunrundan 7, 22610 Lemland
Loviisan kaupunki, Asiakaspalvelutoimisto Lovinfo, Mariankatu 12 A, 07900 Loviisa
Maarianhaminan kaupunki, Kaupungintalo, Torggatan 17, 22100 Mariehamn
Naantalin kaupunki, Kaupungintalon palvelupiste, Käsityöläiskatu 2, 21100 Naantali
Paraisten kaupunki, Asiakaspalvelu, Kaupungintalo, Rantatie 28, 21600 Parainen
Porvoon kaupunki, Palvelupiste Kompassi, Rihkamatori B, 06100 Porvoo
Pyhtään kunta, Kunnanvirasto, Siltakyläntie 175, 49220 Siltakylä
Raaseporin kaupunki, Kaupunginkanslia, Raatihuoneentori, 10611 Raasepori
Salon kaupunki, Kaupungintalon infopiste, Tehdaskatu 2, 24100 Salo
Sauvon kunta, Kunnanvirasto, Vahtistentie 5, 21570 Sauvo
Sipoon kunta, Kuntala, Iso Kylätie 18, 04130 Sipoo
Siuntion kunta, Puistopolku 1, 02580 Siuntio
Turun kaupunki, Konsernihallinnon kirjaamo, Puolalankatu 5, 1. krs., 20100 Turku
Virolahden kunta, Keskustoimisto, Opintie 4, 49900 Virolahti

Internetissä: www.ymparisto.fi/nordstream2YVA.

Lisäksi hankkeesta vastaavalla on hankkeen omat internet-sivut www.nord-stream2.com/fi/permitting-finland/.

Palautteen antamiseen oli mahdollisuus myös konsultin ylläpitämän karttapalautepalvelun kautta. Hankkeessa toteutettiin lisäksi asukas- ja kalastajakyselyitä.

Arviointiselostuksesta järjestettiin yleisötilaisuudet keskiviikkona 3.5.2017 klo 18-20, Merikeskus Vellamossa Tornatorintie 99, Kotka ja tiistaina 9.5.2017 klo 18-20, Wanhassa Satamassa, Kanavakatu 5, Helsinki sekä keskiviikkona 10.5.2017 klo 18-20, Hangon kaupungintalossa, Vuorikatu 1, Hanko.

Viranomaisyhteistyötä varten hankkeelle perustettiin YVA-asiantuntijaryhmä. Kokouksia on järjestetty lisäksi muiden viranomaisten, tutkimuslaitosten, kansalaisjärjestöjen ja sidosryhmien kanssa.

Hankkeeseen sovelletaan YK:n Euroopan talouskomission yleissopimusta valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista (Espoon sopimus, SopS 67/1997). Sopimuksen perusteella Suomen viranomaisilla, asukkailla ja yhteisöillä on mahdollisuus esittää mielipiteitä myös koko hankkeen Suomeen kohdistuvista ympäristövaikutuksista. Uudenmaan ELY-keskus on välittänyt nämä kannanotot ympäristöministeriölle, joka koordinoi Suomen vastauksen muille valtioille.

Muut Itämeren alueen kansalaiset, yhteisöt ja viranomaiset ovat voineet vastaavasti esittää mielipiteitä YVA-selostuksesta niiltä osin, kun hankkeen Suomen talousvyöhykkeen vaikutukset ulottuvat muihin maihin. Suomella ja Virolla on lisäksi ympäristövaikutusten arvioinnista kahdenvälinen sopimus (SopS 51/2002), jota myös sovelletaan hankkeeseen. Ympäristöministeriö on varannut Venäjän, Viron, Ruotsin, Tanskan, Liettuan, Latvian, Puolan ja Saksan valtioille mahdollisuuden lausua ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta viimeistään 30.6.2017. Saadut kannanotot ympäristöministeriö on toimittanut yhteysviranomaisena toimivalle Uudenmaan ELY-keskukselle.

3. YHTEENVETO ESITETYISTÄ LAUSUNNOISTA JA MIELIPITEISTÄ

Uudenmaan ELY-keskus on pyytänyt arviointiselostuksesta lausunnot seuraavilta tahoilta:

Espoon kaupunki, Föglö kommun, Haminan kaupunki, Hangon kaupunki, Helsingin kaupunki, Inכון kunta, Kaarinan kaupunki, Kemiönsaaren kunta, Kirkkonummen kunta, Kotkan kaupunki, Kökar kommun, Lemland kommun, Loviisan kaupunki, Mariehamns stad, Naantalın kaupunki, Paraisten kaupunki, Porvoon kaupunki, Pyhtään kunta, Raaseporin kaupunki, Salon kaupunki, Sauvon kunta, Sipoon kunta, Siuntion kunta, Turun kaupunki, Virolahden kunta, Ahvenanmaan maakuntahallitus, Elintarviketurvallisuusvirasto, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Geologian tutkimuskeskus, Greenpeace, Ilmatieteen laitos, Kaakkois-Suomen ELY-keskus, Kymenlaakson liitto, Liikenne- ja viestintäministeriö, Liikennevirasto, Liikenteen turvallisuusvirasto, Luonnonvarakeskus, Maa- ja metsätalousministeriö, Metsähallitus, Museovirasto, Natur och Miljö, Puolustusministeriö, Pääesikunta, Rajavartiolaitos, Sosiaali- ja terveys-

ministeriö, Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL, Suomen luonnonsuojeluliitto, Suomen merimuseo, Suomen ympäristökeskus, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, Tvärminnen eläintieteellinen asema, Työ- ja elinkeinoministeriö, Ulkoasiainministeriö, Uudenmaan liitto, Varsinais-Suomen ELY-keskus, Varsinais-Suomen liitto ja WWF Suomi.

Arviointiselostuksesta toimitettiin yhteysviranomaiselle 32 lausuntoa ja viisi mielipidettä. Lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/nordstream2YVA. Seuraavassa on esitetty yhteenveto lausuntojen ja mielipiteiden pääsisällöstä.

Yhteenveto lausunnoista

Yleistä

Arviointiselostus on hyvätasoinen ja kattavasti laadittu, myös arviointimenetelmät on tuotu selkeästi esiin. Selostuksessa on hyödynnetty aiemman Nord Stream -hankkeen tuottamaa seurantatietoa. Selostukseen on tehty lisää selvityksiä muun muassa vedenalaisesta melusta. Selvitykset on kohdistettu asianmukaisella tavalla merkittäviksi arvioituihin ympäristövaikutuksiin.

Arvioinnin tulokset osoittavat, että Nord Stream 2 -hanke aiheuttaa Suomen talousvyöhykkeellä pääosin rakennusvaiheessa esiintyviä paikallisia ja lyhytaikaisia vaikutuksia. Katsottiin, että kaasuputken rakentaminen tulee tehdä ympäristöä vähiten kuormittavaa tekniikkaa käyttäen ja noudattaa jatkossakin korkeita ympäristö- ja turvallisuusstandardeja.

Hankkeen rakentamisvaiheeseen liittyy kuitenkin epävarmuustekijöitä, muun muassa lopullinen rakentamisaikataulu, ammusten raivausten laajuus ja aikataulu sekä tarvittavan kiviaineksen määrä ja kasaupaikat. Katsottiin, että selostuksesta puuttuvat oleelliset tiedot on esitettävä viimeistään lupavaiheessa.

Todettiin, että hanke aiheuttaa fossiilisten polttoaineiden lisääntyvää käyttöä uusiutuvien energialähteiden kustannuksella. Hanke ei tue kestävää yhteiskuntakehitystä vaan aiheuttaa suuremman riippuvuuden Venäjän energiasta ja siten suuremman venäläisen poliittisen vaikutuksen. Kannustettiin Euroopan valtioita suosimaan ilmastoystävällisiä uusiutuvia luonnonvaroihin perustuvia energiavaihtoehtoja.

Korostettiin, että vastuu putkilinjan poistamisesta tai peittämisestä sen käyttöönsä jälkeen tulee olla rakennuttajalla.

Todettiin, että rannikon asukkaita on osallistettu hyvin.

Hankevaihtoehdot

Reittivalinnassa tulee ottaa huomioon kaloille, kalataloudelle ja merinisäkkäille aiheutuvat haitat. Kauempana Natura 2000 -alueista sijaitsevia vaihtoehtoja pidettiin parempina. Reitin alavaihtoehtojen ja rakentamisvaihtoehtojen välillä ei ole havaittu merkittäviä eroavuuksia, mutta eräässä lausunnossa katsottiin kuitenkin, että selvitysaineiston puutteiden vuoksi ei voida verrata eri reittivaihtoehtoja.

Liitännäishankkeet

Pidettiin hyvänä sitä, että liitännäishankkeita esitettiin entistä laajemmin. Liitännäistoiminnot kohdistuvat Kotkan seudulle ja niistä arvioidaan aiheutuvan rakentamisen aikana asukkaille viihtyvyyteen ja liikenneturvallisuuteen kohdistuvia vaikutuksia erityisesti kiviaineksen otosta ja maantiekuljetuksista. Pidettiin tärkeänä kohdeyhteisöjen kanssa suunniteltua vuorovaikutusta, joka antaa mahdollisuuden saada suoraan ja nopeasti tietoa mahdollisista haitoista. Haittoihin tulee myös reagoida riittävän nopeasti.

Putkipinnoitustehtaan toimintaa ja kiviaineksen ottoa ohjaavat toimintojen ympäristöluvut. Haittojen vähentämisen ja ennaltaehkäisyyn kannalta keskeistä on, että hankkeessa toteutetaan riittävässä määrin urakoitsijoihin kohdennetut auditoinnit.

Vaikutukset Suomenlahteen

Hankkeella voi olla sekä suoria että epäsuoria haitallisia vaikutuksia laajalle alueelle luonnonoloiltaan ainutlaatuisella Itämerellä. Itämeri on erityisen herkkä ekosysteemi ja siihen kohdistuu jo liiallista ihmisten aiheuttamaa kuormitusta. Erityistä huomiota tulee kiinnittää hankkeen vaikutuksiin Suomenlahdella, joka on yksi kuormittuneimmista Itämeren alueilta.

Pidettiin hyvänä, että selostuksessa on esitetty hankkeen vaikutukset vieraslajien mahdollisten haittavaikutusten lisääntymiseen. Rakentamisvaiheessa tulee kiinnittää erityistä huomiota myös roskaantumisen ja meriliikenteelle aiheutuvien riskien, muun muassa öljyonnettomuuden riskin minimoimiseksi. Myös haitallisten aineiden leviämistä ja vaikutuksia katsottiin tarpeelliseksi selvittää tarkemmin.

Luontovaikutukset

Hankkeen suurimmat haittavaikutukset eliöstölle aiheutuvat ammusten raivauksesta, josta syntyvä vedenalainen melu saattaa vaikuttaa haitallisesti merinisäkkäisiin, kaloihin ja sukeltaviin vesilintuihin. Riskialueille tulee laatia tarkemmat selvitykset toimenpiteistä, joilla minimoidaan vedenalaisen melun haittavaikutukset eliöstölle. Vedenalaista melua aiheuttavien työvaiheiden ajoitukseen tulee kiinnittää huomiota siten, että vedenalaisen melun vaikutusalueella olevien merinisäkkäiden, lintujen ja kalojen määrä on mahdollisimman pieni. Suojelualueita koskevat lisäselvitykset on esitettävä viimeistään lupavaiheessa.

Luontoarvojen kannalta putken linjauksen tulee olla mahdollisimman kaukana Natura 2000 -alueista. Putken läheisyys hylkeensuojelualueisiin ja Suomenlahden norppiin sekä Sandkallanin eteläpuoliseen meri-alueeseen on huolestuttavaa. Merenpohjaan kohdistuvat muutostyöt tulee minimoida ja ammusten raivausta hylkeidensuojelualueiden läheisyydessä tulee välttää ja rakennustyöt rajata jääpeitteisen vuodenaajan ulkopuolelle. Mikäli raivauksia kuitenkin tehdään, on erityisen tärkeää, että kaikki eläimet karkotetaan alueelta ennen ammusraivauksia. Raivaustöissä ei kuitenkaan voida olla varmoja, että kaikki eläimet ovat poistuneet alueelta.

Katsottiin, että selostuksessa ja Espoo-raportissa ei ole asianmukaisesti arvioitu hankkeen vaikutuksia Natura 2000 -alueisiin habitaattidirektiivin mukaisesti. Rakentamispäätöstä ei voida tehdä ennen kuin on todettu, ettei hankkeella ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura 2000 -alueisiin. Riittämätön Natura-arviointi tekee YVAN kuulemisprosessin riittämättömäksi. Todettiin, että hanke on meristrategiadirektiivin vastainen.

Meluvaikutukset

Pidettiin hyvänä, että vedenalainen melu on selostuksessa otettu vahvasti esiin. Vedenalaisen melun tutkimus on kehittynyt nopeasti viime vuosina. Meren kerrostuneisuus saa aikaan äänikäytäviä, joissa melua voi kantautua pitkällekin.

Vaikutukset ilmaan ja ilmastoon

Todettiin, että vaikutukset ilmaan ja ilmastoon on arvioitu riittämättömästi. Selostuksessa ei ole analysoitu hankkeen epäsuoria vaikutuksia ilmaan ja ilmastoon.

Vaikutukset alueidenkäyttöön

Hankkeella ei ole ristiriitoja maankäytön suunnittelun kannalta. Uudemaan ja Kymenlaakson liitot ovat käynnistämässä Suomenlahden aluevedet ja talousvyöhykkeen kattavan maankäyttö- ja rakennuslain mukaisen merialuesuunnitelman laatimista. Suunnitelman laadinnassa hyödynnetään Nord Stream 2 -hankkeen suunnittelussa kerättyä ympäristötietoa. Merialuesuunnitelmassa sovitetaan yhteen meren eri käyttömuodot ja intressit, kuten kalastus, liikenne, luonnonsuojelu ja energiantuotanto.

Vaikutukset liikenteeseen maa-alueella

Vaikutukset liikennemäärien kasvuun on arvioitu vain kiviainesten tuonnin osalta. Mussalon satamaan tuodaan rekoilla myös putkien pinnoitukseen käytettävää sementtiä, mikä olisi tullut huomioida laskelmissa. Sementtikuljetusten osuus on kuitenkin melko vähäinen ja liikennevaikeuksien arviointi on toteutettu riittävällä tasolla.

Vaikutukset liikenteeseen merialueella

Hankkeen vaikutuksia meriliikenteelle on selvitetty kattavasti, ja aiemasta putkien asentamistyöstä saatuja tietoja on käytetty hyväksi arvioitaessa uuden maakaasuputkilinjauksen rakentamisen aikaisia vaikutuksia. On tärkeää kiinnittää huomiota myös hankkeiden rakentamisaikaisiin yhteisvaikutuksiin ja riskeihin laivaliikenteelle.

Hankkeen vaatimista liikennejärjestelyistä sekä tarvittavista ilmoituksista tulee käydä neuvottelu Liikenneviraston ja hankkeesta vastaavan kesken. Liikennevirasto antaa yksityiskohtaiset ohjeistukset tarvitsemiaan tiedoista ja ilmoituksista viimeistään hankkeen vesilupavaiheessa.

Putkenlaskuoperaatioon osallistuvien alusten tulee osallistua alusliikennepalveluun siten kuin alusliikennepalvelulaissa säädetään. Lisäksi hankkeen aikana on noudatettava kansainvälisiä meriteiden sääntöjä.

Vaikutukset kulttuuriperintöön

Vedenalainen kulttuuriperintö on käsitelty YVA-selostuksessa riittäväällä ja asiallisella tavalla.

YVA-selostuksessa esitetään tuoreeseen kartoitukseen perustuva tieto vedenalaisen kulttuuriperinnön kohteista. Selvityksen yhteydessä tunnistettiin 82 mahdollista kulttuuriperintökohdetta, joista 23 sijaitsi noin 250 metrin etäisyydellä putkilinjauksista. Nämä kohteet sekä lisäksi kuusi myöhemmin havaittua kohdetta kuvattiin ja kartoitettiin yksityiskohtaisemmin selvityksen toisessa vaiheessa. Inventoinnin perusteella hankkeessa on syytä huomioida kaksi historiallista laivanhylkyä ja kaksi kohdetta, jotka ovat toiseen maailmansotaan liittyvää kulttuuriperintöä.

Hankkeen yhteydessä kohteille määritetään 50 metrin suoja- tai varo-alue, ja mikäli putkea ei voida kiertää riittävän etäältä, laaditaan kohdekohtainen hallintasuunnitelma.

Ennen vesilain mukaisen luvan hakemista on syytä olla tietoa siitä, tuuleeko ammusten räjäytyksiä tehtäväksi kulttuuriperintökohteiden lähiympäristössä. Rakentamisvaiheen yllätyslöytöjen varalta esitettiin menettelyohje.

Vaikutukset kalastukseen

Kalastuksen täyskielto työaikana aiheuttaa ammattikalastukselle haittaa. Kalastuksen suunnittelu hankaloituu ja edellyttää monenlaista poikkeamista tavanomaisista toimintakaavioista. NS2 -putkilinjaan tulee aiempaa hanketta enemmän vapaita jännevälejä, jotka aiheuttavat vaaratilanteita kalastukselle. Toiminnan harjoittajan tulee suorittaa korvausta yleisen kalatalousedun vähenemisestä.

Katsottiin, että hankkeen vaikutuksia ammattikalastukseen on käsitelty suhteellisen kevyesti ja vähättelevästi.

Vaikutukset ihmisten elinoloihin

Nord Stream 2 -hanke vaikuttaa positiivisesti Kymenlaakson alueen työllisyyteen.

Yhteisvaikutukset

NS2 -hankkeen yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa eivät todennäköisesti ole merkittäviä. Ammusten raivaus, kiviaineksen kasaaminen, putkenlasku ja ankkuroitavan putkenlaskualueen käyttäminen voivat vaurioittaa merenpohjassa olevaa infrastruktuuria rakentamisvaiheen aikana. Käyttövaiheen aikana tarvittava kiviaineksen kasaaminen ylläpitotoimena voi edelleen aiheuttaa mekaanisia vaurioita olemassa olevaan infrastruktuuriin.

Haitallisten vaikutusten lieventäminen

Haitallisten vaikutusten lieventämiseen on kiinnitetty asianmukaista huomiota. Ammusten raivaus räjäyttämällä aiheuttaa korkeita vedenalaisia melupiikkejä, joita ei esiinny normaalissa meriympäristössä. Merinisäkkäille aiheutuvien haittavaikutusten lieventämiskeinoiksi on esitetty akustisia karkottimia sekä vaihtoehtoisia menetelmiä ammusten raivaukseen. Ammusten käsittelyyn selvitetään räjäyttämiseksi parempia vaihtoehtoja, kuten siirtoa tai purkamista aluksella. Rakennustöitä ei ole suunniteltu tehtävän talven jääoloissa.

Merenkulkijoille annettavaa tiedotetta varten tulee Liikennevirastolle lähettää tiedot hankealusten suunnitelmista, reiteistä ja aikatauluista. Vedenalaisen kulttuuriperinnön säilymistä turvaamiseksi jokaisen kohteen ympärille muodostetaan vähintään 50 metrin turva-alue.

Viranomais tapaamisessa 25.4.2017 tuotiin esille, ettei hankkeessa Suomen talousvyöhykkeellä käytetä ankkuroitavaa putkenlaskualusta. Todettiin, että käytettäessä Suomenlahden osuudella dynaamisesti asemoitavaa putkenlaskualusta rakennustöiden meriympäristölle aiheutuvat vaikutukset vähenevät merkittävästi. Lisäksi ammusten käsittelyä on tekeillä lisäselvityksiä.

Vaikutusten seuranta

Esitettyä ehdotusta hankkeen seurantaohjelmaksi pidettiin tarkoituksenmukaisena. Vedenalaista melua mitataan ammusten raivauspaikan läheisyydessä ja hylkeidensuojelualueilla. Kalastukselle mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia ehdotetaan seurattavaksi rakennusvaiheen jälkeen kalastajille kohdistetulla kyselytutkimuksella ja analysoimalla kalastusalueiden liikkeitä. Pidettiin tärkeänä, että seurantaan kuuluu myös kulttuuriperintökohteiden seuranta rakennusvaiheen aikana ja sen jälkeen.

Tarpeellista on seurata myös haitallisten aineiden pitoisuuksia vedessä ja kaloissa rakentamisen aikana ja sen jälkeen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää toimintoihin, jotka aiheuttavat merkittävää sedimenttien ja haitallisten aineiden leviämistä.

Vaikutukset pitkäaikaisseurantaan

Jos havaintoasemien lähellä tapahtuu merkittävää pohjasedimenttien häiriöitä, tulee perustaa vaihtoehtoisia havaintoasemia.

Yhteenveto mielipiteistä

Yleistä

Arviointiselostus on pääosin hyvin laadittu.

Esitettiin, että rakennusvaiheessa, mukaan lukien siihen kuuluva mii-nanraivaus, kiviaineksen siirrot ja pohja-aineksen läjitys, on huolehdittava siitä, että toteutus tehdään mahdollisimman vähän vahinkoa aiheuttaen. Todettiin, että valtion tulee yleisen vesialueen omistajana hakea korvauksia vesialueelle aiheutuvasta pysyvästä haitasta.

Kaasuputki ei palvele Suomen tai Viron energiansaantia, mutta se voi vaarantaa yhteiskunnalle tärkeän tietoliikenteen ja tietoliikennestruktuurin toimivuuden. Tietoliikenteen häiriötön kulku on turvattava. Mikäli kaapelit vahingoittuvat kaasuputken laskemisen yhteydessä ja ovat poissa käytössä, ovat vaikutukset asiakkaille ja toiminnan harjoittajalle huomattavat. Hankkeesta vastaavan on korvattava varautumisesta ja mahdollisista vahingoista ja haitoista aiheutuvat kustannukset.

Hanketta vastustettiin, koska se on vakava strateginen ja turvallisuusongelma EU:lle ja erityisesti haitallinen Itämeren ainutlaatuisille ekosysteemeille.

Todettiin, että arviointimenettelystä puuttuvat kokonaan suunnitelmat siitä, miten kaasuputkialueen omistajien oikeudet turvataan ja huomioidaan.

Vaikutukset luontoon

Hankkeen vaikutuksia Natura 2000 -alueisiin, erityisesti alueisiin, joilla hylkeet ovat suojeluperusteena, ei ole asianmukaisesti arvioitu. Rakentamispäätöstä ei voi tehdä ennen kuin viranomainen on todennut lausunnossaan, ettei hankkeella ole merkittäviä haitallisia vaikutuksia Natura 2000 -alueiden luontoarvoihin. Katsottiin, että riittämätön Natura 2000 -alueiden dokumentointi tekee myös YVAN kuulemisprosessin riittämättömäksi.

Vaikutukset laivaliikenteeseen

Selostuksessa arviot vaikutuksista laivaliikenteeseen on esitetty pääosin kattavasti. Hankkeen vaikutukset ja mahdollisesti aiheuttamat riskit meriliikenteelle ilmenevät etupäässä putken rakennusvaiheessa. Pidetään hyvänä sitä, että selostuksen yhteydessä on laadittu laivaliikennettä koskeva riskinarviointi koko putkilinjan reitiltä ja tunnistettu putkenlaskualusta ohittavan alusliikenteen törmäysriski keskisuureksi riskiksi, jota tulee jatkosuunnittelulla pienentää. Aiemman Nord Stream -hankkeen rakentamisaikaisesta putkenlaskualuksen ohittavasta alusliikenteestä on tehty selvitys, jonka huomioita hyödyntämällä voidaan vähentää vaara- ja riskitilanteita NS2 -hankkeessa. Tulee kiinnittää huomiota eri hankkeiden rakentamisaikaisiin yhteisvaikutuksiin ja riskeihin laivaliikenteelle.

Mikäli putkenlaskualuksen suoja-alueita pienennetään, tulee turva-alueen koosta ja sijoittelusta keskustella Liikenneviraston kanssa.

Huomautettiin, että selostuksessa ei ole esitetty arviota kaasuputkihankkeen rakentamis- ja käytössäoloajan mahdollisista vaikutuksista hätäankkurointialueisiin ja niiden käyttöön. Putken käyttövaiheessa hätäankkurointia koskevat rajoitukset tulee merkitä selvästi merikarttoihin.

Vaikutukset kalastukseen

Ammattikalastajille tehty kysely osoittaa, että suunniteltu putkilinja kulkee yleisesti käytettyjen troolausalueiden halki. Hanke vaikuttaa näin ollen kalastajien elinkeinoon. Hankkeesta johtuva vahinko kalastukselle tulee korvata kalastajille täysimääräisesti.

Yhteenveto kansainvälisestä kuulemisesta

Ympäristöministeriö on toimittanut Uudenmaan ELY-keskukselle muilta mailta Suomelle annetut kannanotot hankkeen kansainvälisestä arvioinnista. Vastaukset on saatu Virosta, Ruotsista, Tanskasta, Liettuasta, Latviasta, Puolasta ja Saksasta.

Useissa lausunnoissa tuotiin esille, että arvioinnissa ei ole riittävästi käsitelty ilmastomuutosta ja hanke on kansainvälisten ilmastotavoitteiden ja Pariisin sopimuksen vastainen. Hanke lisää riippuvuutta fossiilisista polttoaineista ja Venäjän kaasusta. Hanke on tarpeeton Euroopan energiaturvallisuuden kannalta ja investoinnit tulee kohdentaa uusiutuviin polttoaineisiin.

Optimaalisen toteutusvaihtoehdon löytämiseksi edellytettiin, että maalla kulkevia putkivaihtoja arvioidaan ja verrataan niitä merivaihtoehtoon. Dynaamisesti asemoitavien alusten käyttäminen rakentamisen aikana on välttämätöntä, jotta voidaan vähentää ammusten raivaamisen tarvetta ja mahdollisia ankkuroinnin vaikutuksia riskialueilla. Putken testaus tulee tehdä ilmalla, ei vedellä. Korroosion estoon tulee kiinnittää erityistä huomiota ja haitallisten vaikutusten lieventämiskeinona tulee selvittää putken peittämistä. Häätötilanteisiin varautuminen ja yhteistyön koordinoiminen tulee suunnitella yksityiskohtaisesti. Haittojen kompensointimenetelyä tulee kehittää.

Hankkeella on haitallisia vaikutuksia Itämeren erityisen herkkään ekosysteemiin ja Natura 2000 -alueisiin. Kokonaisvaikutusten arviointi Itämeren ekosysteemin tasolla kuitenkin puuttuu. Tehtyjen selvitysten puutteiden vuoksi Espoon raporttia tulee monilta osin täydentää. Muun muassa sedimenttien leviämistä ja ravinteiden sekä haitallisten aineiden vapautumista on arvioitu riittämättömästi. Hankkeen toteuttaminen todennäköisesti aiheuttaa genotoksisten vaikutusten lisääntymistä ja tällä on haitallisia vaikutuksia erityisesti kalapopulaatioihin ja sitä kautta myös kalastukseen. Rakentamisella voi olla haitallisia vaikutuksia lisäksi merinisäkkäisiin ja lintuihin. Hankkeen haitallisia vaikutuksia alliin ja muihin lintuihin, jotka talvehtivat Itämerellä, ei ole otettu riittävästi huomioon. Haittaa voi aiheutua myös olemassa oleville putkille ja kaapeleille. Yhteisvaikutuksia on aliarvioitu.

Tehtävistä lisäselvityksistä ja seurannan tuloksista tulee toimittaa tietoja kohdemailla. Seurantaohjelman valmistelussa tulee ottaa huomioon kansainvälisessä kuulemisessa saatu palaute.

Käytön jälkeen putki on poistettava merenpohjasta. Käytöstä poistamisen aiheuttamat ympäristövaikutukset on tarpeen arvioida tarkemmin ja ottaa huomioon lupakäsittelyssä.

Seuraavassa esitetään saatuja lausuntoja siltä osin, kun ne koskevat erityisesti Suomen talousvyöhykkeellä toteutettavaa hankkeen osaa ja sen vaikutuksia.

Viron palautteessa yksi merkittävimmistä huolenaiheista kohdistuu merinisäkkäisiin, etenkin uhanalaiseen norppaan. Suomen talousvyöhykkeellä ammusten poistamisen aiheuttama vedenalainen melu on merkittävä rajat ylittävä vaikutus. Suomen talousvyöhykkeellä ei kuitenkaan

ole tehty tarpeellista ammusten geofysikaalista selvitystä YVAn aikana. Esitetty seurantasuunnitelma on riittämätön merinisäkkäiden osalta. Kaikki haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteet on otettava käyttöön.

Ruotsi huomautti, että raivattavien ammusten sijaintipaikat Suomen talousvyöhykkeellä eivät vielä ole tiedossa. Raivausten aiheuttaman vedenalaisen melun vaikutuksia hylkeisiin ja muihin eläimiin ei siten ole voitu arvioida riittävästi YVAssa. Vaikutukset Natura 2000 -alueisiin on arvioitava ennen toteuttamispäätöstä.

Liettuan kannanoton mukaan hankkeella on haitallisia vaikutuksia kalakantoihin ja kalastukseen, joten Espoo-raportissa tulisi olla menetelmä, jolla arvioidaan haittojen suuruus ja laskettaisiin menetykset kalastajille.

Puola totesi, että arviointi on puutteellinen ja asiakirja-aineisto on vasta alustava, muun muassa Natura-arvioinnit eivät ole valmiita. Kallbådanin luotojen ja vesialueen osalta asianmukaisen Natura 2000 -alueisiin kohdistuvan arvioinnin puuttumisen vuoksi merkittäviä vaikutuksia ei voida sulkea pois. Hankkeelle voidaan antaa hyväksyntä vasta kun on varmistettu, että hanke ei vaikuta merkittävästi ja negatiivisesti Natura 2000 -alueisiin. Espoo-raporttia tulee täydentää hankkeen vaikutuksilla kaupalliseen kalastukseen.

Myös **Saksan** lausunnoissa tuotiin esille, että Suomen talousvyöhykkeen tarkkoja ammustietoja ei ollut vielä käytettävissä. Ammusten raivaus vapauttaa sedimentistä ravinteita ja haitallisia aineita, joilla on merkittäviä kielteisiä vaikutuksia kuormittuneeseen ekosysteemiin. Raportissa ei ole yksityiskohtaista tietoa siitä, kuinka paljon ravinteita ja haitallisia aineita vapautuu Suomen talousvyöhykkeellä. Merinisäkkäisiin kohdistuvan arviointiaineiston perusteella näyttää siltä, että Suomen talousvyöhykkeellä ammusten raivauksilla voi olla suoria vaikutuksia harmaahylkeiden lisäksi pyöriäisiin ja norppiin. Todettiin, että Suomen talousvyöhykkeellä putkiinjouksen toteuttaminen voi aiheuttaa uhanalaisen norpan populaatioiden romahtamisen.

Tanskan ja Latvian palautteessa ei ole erityisesti Suomen talousvyöhykettä koskevia kannanottoja.

Kansainväliset lausunnot löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/nordstream2YVA.

4. YHTEYSVIRANOMAISEN LAUSUNTO

Nord Stream 2 -maakaasuputkihankkeen arviointiselostus täyttää YVA-asetuksen 10 §:ssä mainitut arviointiselostuksen sisältövaatimukset. Arviointiselostus on asianmukaisesti käsitelty YVA-lainsäädännön vaatimalla tavalla ja siinä on otettu suunnitteluvaiheeseen nähden riittävästi huomioon yhteysviranomaisen arviointiohjelmasta 4.7.2013 antamassa lausunnossa esittämät täydennystarpeet.

Seuraavassa on esitetty yhteysviranomaisen näkemys hankkeen ympäristövaikutuksista ja suositukset jatkosuunnittelussa ja lupamenettelyissä huomioon otettavista seikoista sekä vaihtoehtojen toteutettavuudesta ympäristövaikutusten kannalta. Lausunto perustuu arviointiselostuksen, siitä annettujen lausuntojen ja mielipiteiden sekä Uudenmaan ELY-keskuksen asiantuntijoiden antamiin tietoihin.

Hankkeen kuvaus

Arviointiselostus on selkeä ja havainnollinen. Hanke tulee täsmentymään jatkosuunnittelun edetessä ja lisäselvitysten sekä Natura -arviointien valmistuttua.

Vaihtoehtojen käsittely

Yhteysviranomainen toteaa, että vaihtoehtojen vertailu on esitetty suunnitteluvaihe huomioon ottaen riittävällä tavalla.

Vaikutusten selvittäminen ja merkittävyyden arviointi

Hankkeen vaikutukset on tunnistettu järjestelmällisesti ja arviointi on kohdistettu hankkeen kannalta keskeisiin vaikutuksiin. Arvioidut asiat on tuotu selkeästi esille. Vaikutusten merkittävyyttä on arvioitu muutoksen suuruuden ja vaikutuskohteen herkkyuden perusteella. Haitallisille vaikutuksille on esitetty myös lieventämiskeinoja.

Hankkeen merkittävimmät haitalliset vaikutukset aiheutuvat maakaasuputkien rakentamisen aikana. Keskeiset haitalliset vaikutukset kohdistuvat Natura 2000 -alueiden suojeluperusteina oleviin merinisäkkäisiin. Rakentaminen voi aiheuttaa haitallisia vaikutuksia myös Natura-alueiden merilinnustoon ja vedenalaisiin luontotyyppeihin sekä kiintoaineen ja haitallisten aineiden leviämistä. Rakentamisen aikaisia haittoja voi aiheutua lisäksi meri- ja maaliikenteelle. Käytön aikana Nord Stream 2 -hanke voi aiheuttaa haitallisia vaikutuksia ammattikalastukselle ja rajoittaa Suomen talousvyöhykkeen tulevaa käyttöä.

Vaikutukset Suomenlahteen

Putkilinjojen turvallisen asennuksen ja käytön takaamiseksi ammuksia on raivattava pois asennuskäytävältä ja laajemmalta turvakäytävältä ennen rakentamista. Nord Stream -hankkeessa käytettyjen menetelmien lisäksi hankkeessa arvioidaan vaihtoehtoisia raivausmenetelmiä vedenalaisen melun vaikutusten vähentämiseksi. Tällöin myös kiintoaineen ja haitallisten aineiden leviäminen vähenisi. Yhteysviranomainen edellyttää, että selvitystä täydennetään lupahakemuksissa arvioinnilla, joka pohjautuu valitulta asennuskäytävältä todellisuudessa raivattaviin ammuksiin uusien putkilinjojen turvallisen asennuksen takaamiseksi.

Vaikutuksia vedenlaatuun ja sitä kautta eliöstöön aiheutuu pääasiassa ammusten raivauksesta ja kiviaineksen kasaamisesta, kun niiden seurauksena vapautuu kiintoainetta ja sedimentin sisältämiä haitallisia aineita ja ravinteita. Mallitarkastelun ja aikaisemman hankkeen tarkkailutulosten perusteella vedenlaatuvaikutusten on arvioitu kohdistuvan alimpiin vesikerroksiin ja suhteellisen lähelle toiminta-aluetta, ja vaikutuksen merkittävyys on arvioitu korkeintaan vähäiseksi. Raivaus- ja ra-

kentamissuunnitelmien täsmentyessä arviota on tarvittaessa tarkistettava.

Vaikutukset vesien- ja merenhoidon ympäristötavoitteisiin

EU:n meristrategiadirektiivi velvoittaa soveltamaan ekosysteemiin perustuvaa lähestymistapaa ihmisen toiminnan hallitsemiseksi merialueilla. Suomessa direktiiviä ja strategiaa toteutetaan merenhoitosuunnitelmalla. Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämistä koskevan lain ja merenhoidon järjestämistä koskevan asetuksen perusteella meriympäristön hyvä tila määritellään yhdentoista laadullisen kuvaajan avulla. Uusia laadullisia huomioitavia asioita ovat vedenalainen melu ja roskaantuminen.

Rannikkovesien osalta hyvän tilan tavoite sisältyy myös vesienhoidon suunnitteluun. Osana vesienhoidon suunnittelua tuli tarkastella uusia merkittäviä hankkeita, joilla voi olla vaikutusta vesienhoitoalueen pinta- ja pohjavesiin. Kymijoen-Suomenlahden vesienhoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa on tarkasteltu Nord Stream 2 -hanketta yhtenä tällaisena hankkeena. Hankkeen vaikutusten on todettu olevan työnaikaisia, lähinnä paikallisia ja ajalliselta kestoaltaan rajoitettuja.

Arviointiselostuksessa on tarkasteltu ja tulkittu kattavasti vesiä koskevia tilatavoitteita ja niiden toteuttamiseen kohdistuvia mahdollisia uhkia. YVA-arviointiohjelmasta annetussa yhteysviranomaisen lausunnossa esitetyt vaikutukset vesien- ja merenhoitoon ja niiden ympäristötavoitteisiin on otettu huomioon riittävän laajasti.

Yhteysviranomainen toteaa, että Nord Stream 2 -hanke ei estä vesien hyvän tilan saavuttamista. Tämä varmistetaan hankkeen lupavaiheessa, jolloin tehdyt lisäselvitykset ja Natura-arvioinnit ovat käytettävissä.

Luontovaikutukset

Putkilinjojen todennäköiset haitalliset luontovaikutukset syntyvät rakennusvaiheessa ammusten raivauksesta, kiviaineksen kasauksesta ja putkenlaskusta. Käytönaikaiset vaikutukset ovat selvästi vähäisemmät. Ammusten raivauksesta voi aiheutua kielteisiä vaikutuksia erityisesti niille Natura 2000 -alueille, joiden suojeluperusteina ovat melulle herkäät merinisäkkäät, harmaahylje ja itämerennorppa. Rakentamisella voi olla vaikutuksia myös Natura-alueiden merilinnustoon ja vedenalaisiin luontotyypeihin.

Putkilinjojen rakentamisen vaikutukset seuraavien Natura 2000 -verkostoon kuuluvien alueiden osalta on asianmukaisesti arvioitava: Tammisaaren ja Hangon saariston sekä Pohjanpitäjänlahden merensuojelualue (FI0100005, SAC/SPA), Kallbådanin luodot ja vesialue (FI0100089), SAC), Söderskärin ja Långörenin saaristo (FI010100077, SAC/SPA) ja Pernajanlahtien ja Pernajan saariston merensuojelualue (FI0100078, SAC/SPA), Sandkallanin eteläpuolinen merialue (FI0100106, SAC) ja Itäisen Suomenlahden saaristo ja vesialueet (FI0408001, SAC/SPA). Arvioinneissa on huomioitava tuoreimmat merenpohjakartoitusten ammuksia ja niiden sijaintia koskevat tiedot ja raivaustoimenpiteitä koskevat haittojen lieventämistoimenpiteet.

Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinneista annetaan erikseen lausunnot. Uudenmaan alueella sijaitsevien Natura 2000 -alueiden osalta lausunnon antaa Uudenmaan ELY-keskus ja Kaakkois-Suomessa sijaitsevan Itäisen Suomenlahden saaristo ja vesialueet osalta Kaakkois-Suomen ELY-keskus.

Meluvaikutukset

Hankkeen rakentamisen aikainen melu maa-alueilla ja veden pinnalla toimivista aluksista/laitteista on kohtuullisen vähäistä. Maa-alueilla liikenteestä tai muista hankkeeseen liittyvistä toiminnoista aiheutuva melu keskittyy alueille, jotka ovat jo nyt melualueita ja hankkeen aiheuttama mahdollinen melutason nouseminen jää vähäiseksi ja on haittojen syntymisen kannalta lyhytaikaista.

Merkittävimmät meluun liittyvät haitat syntyvät putken rakennusvaiheessa vedenalaisista räjäytyksistä. Varsinaisen käytön aikaiset meluvaikutukset keskittyvät pääasiassa kaasuputkesta aiheutuvaan meluun veden alla. Nord Stream -hankkeesta saatujen kokemusten ja tulosten perusteella käytönaikainen melu ei todennäköisesti vaikuta elämistöön, koska melu jää alle taustamelutasojen. Lisäksi putki sijoittuu sellaisille alueille, että sillä ei ole merkittävää vaikutusta kalojen, merinisäkkäiden, lintujen tai muiden eliöiden lisääntymisen tai ruokailun kannalta merkityksellisille alueille. Vaikka tällaisia alueita putkilinjalla olisikin, ovat toiminnan aikaiset melutasot arviointiselostuksen mukaan niin alhaisia, että niiden vaikutuksia ei voida erottaa muista vaikuttavista tekijöistä tai muiden toimintojen aiheuttamista vaikutuksista.

Vedenalaisen melun leviämistä on selvitetty sekä laskennallisesti että mittauksin. Laskennoissa on käytetty laskentamallia, joka ottaa huomioon monipuolisesti vedenalaisia olosuhteita. Mallinnukset on tehty talvi- ja kesäolosuhteissa, jotta vedenalaisen melun erilaiset äänen eteneemisominaisuudet niissä voitiin huomioida. Selvityksen melutasot kuvaavat aina kyseisen kohdan pahinta tilannetta. Eri toimintojen (esim. räjäytykset, kiviaineksen kasaaminen) aiheuttamaa melua mallinnettiin muutamisiin kohteisiin. Tätä voidaan pitää riittävänä, koska erityisesti kiviaineksen kasaamisesta johtuvan melun leviäminen ei oleellisesti muutu eri kohteissa. Räjäytysten osalta melulaskentapisteet oli valittu perustellusti mahdollisten vaikutusten leviämisen erojen ja räjäytysten todennäköisyys huomioon ottaen.

Vesialueilla toiminnoista aiheutuva melu vastaa pääasiassa normaalia meriliikenteestä aiheutuvaa melutasoa. Hankkeen rakentamisen aikana melu lisääntyy jonkin verran, mutta meluvaikutukset jäävät vähäisiksi, koska hanke etenee kohtuullisen nopeasti häiriintyvien tai melulle herkien kohteiden ohi. Hankkeessa tulee kuitenkin toteuttaa haittojen vähennyskeinoja, kuten hankkeen ja toimintojen ajoittamista niin, että häiriölle altimpien ajankohtien aikana ei työskennellä alueilla, jossa on erityisen herkkiä tai uhanalaisia lajeja.

Vedenalaisen melun haittoja arvioitaessa tulee myös ottaa huomioon se, että räjäytyksiä lukuun ottamatta melutasot ja melutasojen nousu on niin hidasta eikä välittömiä haittavaikutuksia aiheuttavaa, että suurin osa melun haitalliseksi kokevista eläimistä voi siirtyä melun vaikutusalueen ulkopuolelle ja palata alueelle häiriön loputtua.

Vedenalaiset räjäytykset ja niistä aiheutuvat melu ja painevaikutukset ovat hankkeen vaikutusten kannalta merkityksellisimmät. Voimakkaat räjäytykset voivat aiheuttaa pahimmillaan vaikutuspiirissä oleville eläimille vakavia pysyviä vammoja ja jopa kuolemia. Arviointiselostuksessa asiaa on käsitelty laajasti ja arvioinnissa on käytetty apuna uusia laajoja selvitystuloksia sekä aiemmasta Nord Stream -hankkeesta saatuja kokemuksia ja seurantatuloksia. Yhteysviranomaisen pitää selvitysten laajuutta ja siitä saatuja tietoja erittäin hyvinä. Haittavaikutusten arvioinnin lisäksi arviointiselostuksessa esitellään kattavasti myös niitä keinoja, joilla haittavaikutuksia voidaan räjäytysten aikana lieventää.

Vaikutukset kaloihin ja kalastukseen

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa tehdyt vaikutusarviot kaloihin ja kalastukseen ovat riittävät. Hankkeen rakentamis- ja käyttövaiheen vaikutukset kalakantoihin on selostuksessa arvioitu merkityksettömiksi.

Kaupalliseen kalastukseen kohdistuva vaikutus on rakentamisvaiheessa arvioitu niin ikään merkityksettömäksi, mutta käyttövaiheen aikana merkittävyyden on arvioitu olevan pieni. Haitallinen vaikutus kohdistuu etenkin epätasaisilla merenpohjan alueilla tapahtuvaan troolikalastukseen. Yhteysviranomaisen ei jaa YVA-selostuksessa esitettyä näkemystä, että vaikutus troolikalastukseen olisi pieni, vaan viittaa aiemman Nord Stream -kaasuputken luvassa määrättyyn tehtyyn tarkasteluun. Tunnistettu haittavaikutus kaupalliseen kalastukseen tulee hankkeen lupavaiheessa ottaa huomioon kalastukseen kohdistuvaa haittaa kompensoivilla menetelmillä.

Vaikutukset vedenalaiseen kulttuuriympäristöön

Vaikutukset vedenalaiseen kulttuuriperintöön on arvioitu asianmukaisesti ja perusteellisesti. Hankkeen vedenalasta kulttuuriperintöä koskevat vaikutukset ja haittojen ehkäisy sekä jatkotoimenpiteet vedenalaisen kulttuuriperinnön turvaamiseksi käyvät selkeästi ilmi arviointiselostuksesta.

Vaikutukset pitkäaikaisseurantaan

Pitkäaikaisseurannan asemiin aiheutuvat haitat on arvioitu merkityksettömiksi, minkä varmistamiseksi rakentamisvaiheen työt ja seurantatutkimukset on tarkoitus koordinoita yhteistyössä Suomen ympäristökeskuksen kanssa. Mikäli tarkentuneiden raivaus- ja rakentamissuunnitelmien perusteella kuitenkin osoittautuu tarpeelliseksi, tulee Suomen ympäristökeskuksen kanssa sopia korvaavien asemien perustamisesta.

Liikennevaikutukset

Yhteysviranomaisen pitää Nord Stream 2 -hankkeen YVA-selostuksen liikenteellisten vaikutusten arviointia riittävänä.

Kotkan seudulla kiviaines kuljetetaan kuorma-autoilla ottoalueilta väliaikaiseen varastoon Kotkan Mussalon satamaan. Lisääntyvän raskaan liikenteen vuoksi on tärkeää panostaa hankkeen rakentamisvaiheen aikana liikenneturvallisuuteen sekä melu- ja pölyhaittojen lieventämiseen

liittyviin erityiskysymyksiin. YVA-selostuksessa mainitut urakoitsijoihin kohdennetut auditoinnit ovat välttämättömiä haittojen vähentämisen ja ennaltaehkäisyn kannalta.

Hangon Koverharin teollisuus- ja satama-alueella toimintojen sijoittelussa hyödynnetään olemassa olevaa infrastruktuuria ja toiminta-alueen läheisyydessä ei ole herkäksi luokiteltua maankäyttöä. Hangon Koverharissa liitännäistoiminnot ovat rakennustöiden aikaista putkien kuljetusta meriteitse ja varastointia satama-alueella. Nord-Stream 2 -hankkeen toiminnot eivät aiheuta Koverharissa raskasta liikennettä.

Hankkeen vaikutuksia meriliikenteelle on selvitetty kattavasti, ja aiemmasta putkien asentamistyöstä saatuja tietoja on hyödynnetty arvioitaessa uuden maakaasuputkilinjauksen rakentamisen aikaisia yhteisvaikutuksia ja riskejä. Hankkeesta vastaavan tulee käydä neuvottelu Liikenneviraston kanssa hankkeen vaatimista liikennejärjestelyistä sekä tarvittavista ilmoituksista.

Vaikutusten lieventäminen

Nord Stream -projektissa käytettyjen ammusten raivausmenetelmien ja haittojen lieventämiskeinojen lisäksi on tärkeää, että hankkeesta vastaava selvittää tarkemmin vaihtoehtoisia raivausmenetelmiä, joiden avulla ammusten räjäytysten haittavaikutuksia voitaisiin minimoida.

Lisäksi hankkeen aikana tulee panostaa haittavaikutusten välittömään seurantaan ja riittävän nopeisiin korjaustoimiin hankkeen aikana, jos osoittautuu, että vedenalaisista räjäytyksistä aiheutuvat haitat ja vauriot kaloille, linnuille, nisäkkäille tai muille eliöille osoittautuvat arvioitua vakavimmiksi.

Kaasuputkien poistaminen käytöstä

Arviointiselostuksessa kaasuputkien käytöstä poistamista on arvioitu riittävästi. Nord Stream 2 -putkien suunniteltu käyttöikä on noin 50 vuotta. Käytöstä poistamisohjelma laaditaan käyttövaiheen aikana ja otetaan huomioon käytöstä poistamisen aikana voimassa olevat säädökset.

Yhteisvaikutukset muiden hankkeiden kanssa

Rakentamisen aikana ammusten raivaus, kiviaineksen kasaaminen, putkenlasku ja putkenlaskualuksen ankkureiden käyttäminen voivat vaurioittaa merenpohjassa olevaa infrastruktuuria. Lisäksi käyttövaiheessa kiviaineksen kasaaminen voi aiheuttaa mekaanisia vaurioita merenpohjan infrastruktuuriin.

Nord Stream 2 -reitin kanssa risteävät kaasuputket suojataan kivipenkeillä ja kaapelit betonitukipatjoilla.

Haittavaikutusten estämiseksi ja lieventämiseksi Nord Stream 2 solmii risteys- ja/tai läheisyysopimukset hankkeen vaikutusalueella olevien kaapeleiden ja putkien omistajien kanssa.

Jos Nord Stream 2 ja Balticconnector -putket rakennetaan samanaikaisesti, lisää kasvanut laivaliikenne turvallisuusriskejä.

Nord Stream 2 -putkilinjat voivat rajoittaa Suomen talousvyöhykkeen tulevaa käyttöä, koska putkilinjojärjestelmän ja mahdollisen tulevan infrastruktuurin tai merenpohjan hyödyntämisalueen väliin on jätettävä turvallisuussyistä tietty välimatka. Arvion mukaan Nord Stream 2 -putkilinjat eivät tule estämään tulevia hankkeita, mutta niillä saattaa olla vaikutusta tulevien hankkeiden suunnitteluun ja tekniseen toteutukseen. Vaikutuksen merkittävyyden arvioidaan olevan vähäinen.

Vaikutukset turvallisuuteen ja ihmisten elinoloihin

Hankkeelle on laadittu riskinarvioiteja, jotka liittyvät putkilinjojen rakentamisen ja käytön aikaisiin odottamattomiin vaaratilanteisiin. Rakennusvaiheessa riskejä liittyy muun muassa ammusten raivaukseen ja mahdollisiin öljyvuotoihin sekä alusten törmäyksiin. Käyttövaiheessa riskit kohdistuvat putkissa mahdollisesti esiintyviin vikoihin ja niistä aiheutuviin kaasuvuotoihin. Yhteysviranomaisen pitää tärkeänä sitä, että hätätilanteisiin on varauduttu laatimalla lieventämisstrategia, jolla pyritään estämään tai lieventämään vaaratilanteita rakentamisen aikana. Hankkeelle laaditaan ja toteutetaan myös hätätoimintasuunnitelma käyttövaihetta varten.

Kotkan seudulla ihmiset kokivat huolta kiviaineksen oton ja maantiekuljetusten aiheuttamasta melusta ja pölystä sekä liikenneturvallisuuden heikentymisestä.

Pidettiin tärkeänä kohdeyhteisöjen kanssa suunniteltua vuorovaikutusta, joka antaa mahdollisuuden saada suoraan ja nopeasti tietoa mahdollisista haitoista. Haittoihin tulee myös reagoida riittävän nopeasti.

Vaikutusten seuranta

Selostuksessa esitetty ehdotus hankkeen seurantaohjelmaksi on tarkoituksenmukainen. Vedenalaista melua mitataan ammusten raivauspaikekan läheisyydessä ja alueilla, joiden tiedetään olevan tärkeitä merinisäkkäille (hylkeidensuojelualueet). Kalastukselle mahdollisesti aiheutuvia vaikutuksia ehdotetaan seurattavaksi rakennusvaiheen jälkeen kalastajille kohdistetulla kyselytutkimuksella ja analysoimalla kalastusalueiden liikkeitä. Lisäksi seurantaan kuuluu kulttuuriperintökohteiden seuranta rakennusvaiheen aikana ja sen jälkeen. Yksityiskohtaiset seurantaohjelmat laaditaan lupamenettelyssä. Tällöin on täsmennyneiden raivaus- ja rakentamissuunnitelmien perusteella syytä arvioida uudelleen kiintoaineen ja haitallisten aineiden leviämisen ja vaikutusten tarkkailutarve erityisesti herkkien kohteiden läheisyydessä.

Kansainvälinen menettely

Tässä YVA-menettelyssä on sovellettu kansainvälistä menettelyä YVA-lain 14 §, 15 § ja 22 § mukaisesti. Arviointimenettelyssä ja arviointiselostuksen laadinnassa on otettu huomioon Espoon sopimuksen (YK:n Euroopan talouskomission sopimus valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista E/ECE/1250, SopS 67/1997) sekä Suomen ja Viron välisen valtioiden rajat ylittävien ympäristövaikutusten arvioinnista tehdyn sopimuksen (SopS 51/2002) velvoitteet.

Ympäristöministeriö on varannut Venäjän, Viron, Ruotsin, Tanskan, Liettuan, Latvian, Puolan ja Saksan valtioille mahdollisuuden lausua ympäristövaikutusten arviointiselostuksesta viimeistään 30.6.2017. Saadut kannanotot ympäristöministeriö on toimittanut yhteysviranomaisena toimivalle Uudenmaan ELY-keskukselle.

Kansainvälisessä palautteessa on muun muassa edellytetty hankkeen aiheuttamien ilmastovaikutusten arviointia. Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiselostuksessa on käsitelty hankkeen suhdetta kansainväliin ja kansallisiin ilmasto- ja energiastrategioihin. Suomen kansallisessa energia- ja ilmastostrategiassa tunnustetaan kaasun merkitys siirtäessä kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa. Suunniteltua putkilinjaa ei yhdistetä Suomen kaasuverkkoon. Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen Suomen talousvyöhykkeellä aiheuttamia suoria ja epäsuoria ilmastovaikutuksia on arvioitu riittävästi.

Kansainvälisessä palautteessa on edellytetty myös maavaihtoehtojen tarkastelua ja parempaa 0-vaihtoehdon tarkastelua. Yhteysviranomainen katsoo, että Nord Stream 2 -hankkeen arviointiselostuksen vaihtoehtotarkastelu on Suomen aluetta koskevan arviointiohjelman mukainen ja tältä osin riittävä.

Kansainvälisessä palautteessa on lisäksi korostettu hankkeen haitallisia vaikutuksia Natura 2000 -verkoston yhtenäisyyteen ja pidetty tähän liittyvää arviointia puutteellisena. Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiselostuksesta puuttivat muun muassa selvitykset raivattavien ammusten määrästä, sijainnista ja raivausmenetelmistä. Nämä tiedot ovat välttämättömiä laadittaessa tarvittavat Natura-arvioinnit ja lupahakemukset. Yhteysviranomainen on edellyttänyt hankkeesta vastaavaa laatimaan edellä mainitut lisäselvitykset ja Natura-arvioinnit, jotka otetaan huomioon lupamenettelyssä. Hankkeella ei ole Suomen rajat ylittäviä vaikutuksia muiden maiden Natura 2000 -alueisiin.

Kansainvälisessä palautteessa on tuotu esille lisäksi kalastukseen ja vesiliikenteeseen liittyviä arvioinnin puutteita. Tämä otetaan huomioon myös yhteysviranomaisen lausunnossa.

Arviointiselostuksessa on puutteista huolimatta tunnistettu ja YVA-vaihe huomioon ottaen riittävästi selvitetty ja arvioitu hankkeen haitallisia vaikutuksia. Yhteysviranomainen on edellyttänyt, että puuttuvat lisäselvitykset ja arviot on laadittava viimeistään valitun hankevaihtoehdon lupakäsittelyyn.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee toimittaa yhteysviranomaiselle kirjallinen vastine, jossa vastataan tarpeellisilta osin kansainvälisessä kuulemisessa esitettyihin kysymyksiin ja täydennystarpeisiin. Ympäristöministeriö on Espoon sopimuksen mukaisen kansainvälisen kuulemismenettelyn toimivaltainen viranomainen ja toimittaa kirjallisen vastauksen palautteen esittäjille.

Espoon sopimuksen 6 artiklan mukaisesti sopimusosapuolten tulee varmistaa, että päätettäessä lopullisesti ehdotetusta hankkeesta on ympäristövaikutusten arvioinnin tulokset, mukaan lukien ympäristövaikutusten arviointiasiakirjat ja niitä koskevat kannanotot, jotka on vastaan-

otettu 3 artiklan 8 kohdan ja 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti, otettava aiheellisella tavalla huomioon lupamenettelyssä.

Espoon sopimuksen 6 artiklan ja Suomi-Viro sopimuksen 13 artiklan mukaan aiheuttajaosapuolten tulee lisäksi toimittaa kohdeosapuolille ehdotettua hanketta koskeva lopullinen päätös sekä tiedot päätöksen perusteena olevista seikoista ja näkökohdista. Lupaviranomaisen tulee näin ollen toimittaa päätös ympäristöministeriölle, joka toimittaa sen edelleen kohdeosapuolille. Lupa tulisi kääntää riittävältä osin englanniksi.

Osallistuminen ja raportointi

Arviointiselostuksessa on esitetty selkeästi osallistumisjärjestelyt. Arviointiselostuksen nähtävillä olon aikana Kotkassa, Helsingissä ja Hangossa järjestettiin yleisötilaisuudet, joissa paikalla olivat hankkeesta vastaavan, konsultin ja yhteysviranomaisen edustajien lisäksi yhteensä 22 osallistujaa. Yleisötilaisuuksissa keskusteltiin muun muassa hankkeen poliittisista vaikutuksista ja hankkeen herättämästä keskustelusta muissa maissa. Esille tuotiin myös hankkeen ja Natura-arviointien aikataulut, lakien ja säädösten muutokset, lupakäsittely, reittivaihtoehtojen valinta, ammusten raivaus, liitännäistoimintojen YVA-tarve sekä putkien käytöstä poiston vaihtoehdot.

Viranomaisyhteistyötä varten hankkeella on ollut YVA-asiantuntijaryhmä. Kokouksia on järjestetty lisäksi muiden viranomaisten, tutkimuslaitosten, kanasalaisjärjestöjen ja sidosryhmien kanssa. Arviointiin liittyvät aineistot ovat olleet nähtävillä internetissä Uudemaan ELY-keskuksen YVA-sivuilla ja hankkeesta vastaavan internet-sivuilla. Palautteen antamiseen oli mahdollisuus myös karttapalautepalvelun kautta.

Selostusvaiheessa toteutettiin kolme asukas- ja kalastajakyselyä. Suomenlahdella troolaavilta kalastajilta kerättiin tietoa hankkeen mahdollisista vaikutuksista ja päivittämään tietoja kaupallisesta kalastuksesta Suomenlahdella. Etelärannikon kuntien asukkaille suunnatussa kyselyssä kerättiin tietoa ihmisten suhtautumisesta hankkeeseen ja sen mahdollisiin vaikutuksiin. Kotkan maa-alueilla tapahtuvien liitännäistoimintojen lähialueiden asukkaille tehtiin kysely liitännäistoimintojen mahdollisista sosiaalisista vaikutuksista.

Hankkeen osallistumisjärjestelyt on hoidettu monipuolisesti ja hyvin.

Arviointiselostus on havainnollinen ja johdonmukainen sekä asiantuntevasti kirjoitettu. Laadittu ympäristövaikutusten arviointi on ollut avointa ja arvioinnissa on annettu riittävät ja monipuoliset osallistumismahdollisuudet.

5. YHTEENVETO JA SUOSITUKSET JATKOVALMISTELUUN

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostus on asianmukaisesti laadittu ja se on YVA-vaihe huomioon ottaen riittävä. YVA-selostus antaa hyvät lähtökohdat Natura-arviointien tekemiseen ja vesilain mukaisen luvan hakemiseen.

Hankkeen merkittävimmät haitalliset vaikutukset aiheutuvat rakentamisen aikana ja kohdistuvat Natura 2000 -alueiden suojeluperusteina oleviin merinisäkkäisiin. Rakentaminen voi aiheuttaa haitallisia vaikutuksia myös merilinnustoon ja vedenalaisiin luontotyyppeihin sekä kiintoaineen ja haitallisten aineiden leviämistä. Rakentamisen aikaisia haittoja voi aiheutua lisäksi meri- ja maaliikenteelle. Käytön aikana Nord Stream 2 -hanke voi aiheuttaa haitallisia vaikutuksia ammattikalastukselle ja rajoittaa Suomen talousvyöhykkeen tulevaa käyttöä.

Yhteysviranomaisen edellyttää, että haitallisia vaikutuksia arvioidaan tarkemmin hankkeen vaikutusalueella sijaitsevien Natura 2000 -alueiden vaikutusarvioinneissa. Arvioinneissa on otettava huomioon tuoreimmat merenpohjakartoitusten ammuksia ja niiden sijaintia koskevat tiedot ja raivaustoimenpiteitä koskevat haittojen lieventämistoimenpiteet. Ammusten raivausta koskevat yksityiskohtaiset suunnitelmat on laadittava lupavaiheessa, kun Natura-arviointien tulokset ovat tiedossa.

Hankkeessa tulee toteuttaa mahdollisimman kattavasti käytettävissä olevia haittojen lieventämiskeinoja. Rakentaminen on ajoitettava siten, että häiriölle alttiimpien ajankohtien aikana ei työskennellä alueilla, joissa esiintyy erityisen herkkiä tai uhanalaisia lajeja. Hankkeen aikana haittavaikutusten seuranta ja nopeat korjaustoimet ovat välttämättömiä, jotta vältetään vedenalaisista räjäytyksistä aiheutuvat vakavat haitat ja vauriot kaloille, linnuille, nisäkkäille tai muille eliöille. Tarkennettu seurantaohjelma tulee esittää lupavaiheessa.

Yhteysviranomaisen korostaa, että Natura 2000 -alueiden luontoarvojen ja talousvyöhykkeen tulevan käytön kannalta eteläiset reittivaihtoehdot ovat selvästi vähemmän haitallisia kuin pohjoiset vaihtoehdot. Dynaamisesti asemoitavan putkenlaskualuksen käyttäminen Suomen talousvyöhykkeellä vähentää ammusten raivaustarvetta ja haittoja meriliikenteelle ja on selvästi vähemmän haitallinen vaihtoehto kuin ankkuroitava laskualus.

Hankkeesta vastaavan tulee toimittaa Uudenmaan ELY-keskukselle kirjallinen vastine, jossa vastataan tarpeellisilta osin kansainvälisessä kuumemisessa esitettyihin kysymyksiin ja täydennystarpeisiin. Ympäristöministeriö toimittaa kirjallisen vastauksen palautteen esittäjille.

6. LAUSUNNON NÄHTÄVILLÄ OLO

Uudenmaan ELY-keskus lähettää yhteysviranomaisen lausunnon tiedoksi lausunnonantajille ja tiedon lausunnon mielipiteen esittäjille. Lausunto on nähtävillä internetsivuilla osoitteessa: www.ymparisto.fi/nordstream2YVA.

Uudenmaan ELY-keskus lähettää kopiot arviointiselostuksesta saamiinsa lausunnoista ja mielipiteistä hankkeesta vastaavalle. Alkuperäiset asiakirjat säilytetään Uudenmaan ELY-keskuksessa. Saadut lausunnot ja mielipiteet löytyvät kokonaisuudessaan osoitteesta www.ymparisto.fi/nordstream2YVA.

Johtajan sijainen
Johtava asiantuntija

Eija Lehtonen

Ylitarkastaja

Leena Eerola

TIEDOKSI

Ympäristöministeriö
Suomen ympäristökeskus
Lausunnon antajat
Mielipiteen esittäjät

LIITE

MAKSUN MÄÄRÄYTYMINEN JA MUUTOKSENHAKU

Maksun määräytyminen

Arviointiselostuksesta annettavasta ELY-keskuksen lausunnosta perittävä maksu on vaativassa hankkeessa (24-32 henkilötyöpäivää) 16 000 euroa.

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-laki, 468/1994)

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 8 §

Valtioneuvoston asetus (1554/2016) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2017.

Maksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä.